

BGS BULLETTINEN

Medlemsbladet för Bergslagens Geologiska Sällskap

Årg 8

Nr 1

2011

Granat, Diopsid och Vesuvian från Snöån, Ludvika. Samling och Foto, Per Wretling

Välkommen till årets första nummer av medlemsbladet,

Föreningens mineralmässa anordnas i år i sedvanlig regi medan den från 2012 kommer att överlåtas till Tom Hoel, Kopparberg. Anledningen till detta är att vi vill att mässan ska leva kvar i Kopparberg. Vi har varit mindre än en handfull medlemmar som arbetat med mässan sista åren och då vi inte blir yngre har vi känt att vi inte kommer att orka driva mässan vidare i all evighet. Nu kommer mässan överleva, få ny energi, bättre förutsättningar och vi är säkra på att mässan kommer att utvecklas positivt för både deltagare och besökare.

Vi tar tacksamt emot artiklar, reseberättelser, fyndplatsbeskrivningar till medlemsbladet samt förslag på exkursioner eller aktiviteter. Skicka dom per post eller e-post till sekreteraren eller till föreningens adress. Nästa medlemsblad utsändes i höst. Ha en trevlig mineral-sommar!

Styrelsen

Vår- och sommarprogram 2011

Bergslagens Geologiska Sällskap hälsar alla medlemmar samt övriga intresserade välkomna till vårens och sommarens aktiviteter. Klubblokalen finns på Logebacken 3 i Kopparberg (den röda gruvstugan uppe på gruvbacken).

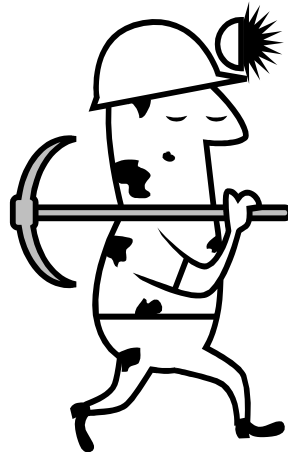
Söndagen 20 mars kl 13.00 i Gruvstugan. **Stenauktion**, detta brukar vara ett ypperligt tillfälle att göra fynd bland en mängd stuffer till verkligt bra priser. Vi tar tacksamt emot mineral och litteratur till auktionen. Intäkterna går till föreningens verksamhet.

Ingen exkursion i April

Lördagen 14 Maj kl.10.00 Utflykt till gruvområdet i Dannemora och exkursion till någon fyndplats i Uppland. Samåk gärna. Samling kl. 11.00 vid turistinformationen intill gruvområdet.

18-19 juni Svenska Sten- och Mineralmässan. Se separat inbjudan

Söndagen 28 Augusti kl 10.00 exkursion till Malmbrogruvan utanför Kopparberg. Vi gör ett nytt försök att besöka denna gruva där vi hoppas finna bl.a. Epidotkristaller. Samling vid klubblokalen kl.10.00

Besök föreningens hemsida för att se om någon ändring skett i programmet. Styrelsen vill påpeka att allt deltagande i exkursioner sker under eget ansvar. Vi rekommenderar oömma kläder, skyddsglasögon och handskar.

Mässkalender 2011

2-3 April	Göteborg. Göteborgs Geol.Förening, Brewehouse, Åvägen 24.
7-8 Maj	The World of Stones. Åminne Bruksmuseum, Värnamo.
18-19 Juni	Kopparberg, Gruvstugutorget.Bergslagens Geol.Sällskap
6-7 Augusti	Sten och Mineralmässa, Falkängen, Hällekis, Kinekulle
1-2 Oktober	Västerås, Friidrottshallen, Västerås Amatörgeologiska Sällskap

Med reservation för feltryck och ändringar. För uppdaterad information besök Geonords mässkalender på: <http://www.geonord.se/shows>

Guldfynd i Solberg, Ångermanland

En bit guld som väger tre gram och är stor som en tumnagel har hittats i närheten av Solberg i Ångermanland.

– Vi är definitivt inte bortskämda med den här typen av fynd i Sverige. Den största biten som någonsin har hittats var fyra millimeter stor men den vägde inte ens ett gram, säger geoteknikern Leif Bildström till Örnsköldsviks Allehanda.

Guld vaskades i Solberg under 1700- och 1800-talen. Nu ska 400 kvadratmeter mutas in i hopp om mer guld.

Källa: dn.se 8/11-2010

BGS i smedjebacken 2005

Kortreferat från höstens och vinterns aktiviteter

Den **19/9** besökte vi **Långban** på självaste valdagen. Varpen var nyvärd med grävmaskin tack vare Långbanssällskapet försorg så det var ett tillfälle att ta vara på. Vi var 3 medlemmar från BGS och 3 från Ludvika samtidigt som ett antal från Långbanssällskapet var på plats. Vi hittade tyvärr inga rariteter men Rodonit, Hausmannit och Berzeliit.

Den **9/10** var det dags för årets sista uteaktivitet Vi besökte Lovisagruvan och Ingelsgruvona. Vid Lovisagruvan var det fattigt på varphögarna utanför men vi hittade en del bubblig hemimorfit. Därefter for vi till Ingelsgruvorna där vi hittade pyritkristaller, massiv kopparkis, Bornit och trattkantareller. Vi var 7 deltagare.

Den **14/11** startade innesäsongen med bildvisning av Ingvar Sahlander och Per Wretling. Vi var 8 medlemmar som deltog

Stensnackarkvällen den 23/1 besöktes av 9 deltagare. Vi tittade på och identifierade mineraler, läste tidningsklipp, böcker och pratade fyndplatser.

Årsmötet den 20/2 med sedvanliga årsmöteshandlingar, lättare förtäring och trevligt geologprat besöktes av 11 medlemmar.

UV-letning i Hörken Augusti 2010

Kopparberg Mineral vill starta ny gruva

Kopparberg Mineral ska söka bearbetningstillstånd för att starta en ny gruva en mil norr om Ludvika. Det gäller Tvistbo inmutning där det aldrig tidigare bedrivits gruvverksamhet.

Kopparberg Mineral AB har beslutat att påbörja arbetet med en ansökan om bearbetningskoncession för Tvistbofyndigheten. Enligt bolagets vd, Tomas Lundgren, kommer ansökan inom det närmaste året.

Bolaget ser stora möjligheter att skapa en gruvverksamhet i Bergslagen. Tvistbofyndigheten är en av de gruvor som ska leverera malm till det anrikningsverk som planeras i området, och vill därför omgående säkra brytningsrätten.

Arbetet baseras på tidigare undersökningar och genomförd borrhning i den inmutning som Kopparberg Mineral förvärvade då företaget köpte Lundin Minings prospekteringsföretag.

Tvistboförekomsten har undersökts med 38 kärnborrhål. En zink-bly-silvermineralisering har lokaliserats som beräknas innehålla 470 000 ton med 3,5 procent zink, 2,5 procent bly och 24 gram silver per ton och bedöms kunna fortsätta mot djupet in i en angränsande inmutning.

Kopparberg Mineral är huvudägare i Nordic Iron Ore som ska återstarta järnmalmgruvorna i Blötberget och Håksberg. Gruvan i Tvistbo blir då den fjärde gruvan som startas i Ludvika, om också Grängesbergs gruva återstartas.

Bolaget ska även söka bearbetningstillstånd för att återstarta Håkansbodagruvan i Lindesbergs kommun.

Källa: NA.SE 14/12 -10

Kalcit från Malmberget

Nybörjarhörnan

Lite kort om **rengöring av mineral**. En del av texten nedan är från boken ”Rengöring av mineral av Leif Andersson/Saxum som han även tidigare publicerade i sin helhet på internet.

Nedan följer några användbara kemikalier, men notera att mineraler kan lösas upp helt eller delvis av kemikalier, det finns även mineral som löses upp av vatten! Tyvärr finns inte plats för en komplett lista med olika mineralers löslighet här, men går att få i klubblokalen eller via e-mail av redaktören.

Löst sittande smuts avlägsnas enklast med ljummet vatten och tandborste. Ibland kan det vara nödvändigt med borstar av stål eller mässing, mässingsborsten kan dock missfärga och tänk på att metall kan repa mjukare mineral. Granater och andra hårda mineral i glimmerskiffer kan enklare frigöras om man tillsammans med stålborsten även använder en gröt av kiselkarbidpulver och vatten. Smuts i håligheter kan tas bort med tandpetare eller spolats bort med en fin vattenstråle. Tandläkarverktyg eller en fin modellkniv är också väldigt bra. Ultraljudsrengörare finns numera att köpa i elektronikhandeln och även om de inte är av professionell kvalitet så gör den ett bra jobb att rengöra mineral in i svåråtkomliga håligheter.

Aceton används för att skölja och snabbtorka stufferna. En del vattenlösliga mineral kan tvättas i detta. Mycket eldfarligt!

Bakpulver rörs ut med vatten till en tjock gröt som appliceras på mineral med metallglans; löser oxider och ger fin glans. Skölj väl!

Bikarbonat kan användas för att öka glansen hos många mineral med metallglans; pyrit, kopparkis, blyglans osv. Lägg mineralet i en rostfri kastrull med kallt vatten och upphetta långsamt till kokning. Tillsätt medlet, en matsked per liter vatten och låt koka i ca 15 minuter. Skölj sedan väl!

Citronsyra har samma användningsområde som ättiksyra, men är trevligare att handskas med då det inte luktar så illa. Utmärkt att ta bort kalcit med och inte så farligt som saltsyra, vilket det ofta kan ersätta.

Diskmedel kan användas utan risk med många mineral. Innehåller som regel inte ammoniak.

Maskindiskmedel är det effektivaste sättet att tvätta bort mossor och lavar med. Koka stuffen en stund i vatten med en matsked diskmedel per liter. Skölj och borsta bort växterna. Är något av ett universalmedel och kan användas till de flesta mineral som tål vatten, syror och baser.

Oxalsyra Kan användas för borttagning av järnföreningar såsom limonit och götit, men även för avlägsnande av kalcit. Till det sistnämnda är oxalsyran dock ganska ineffektiv då den verkar långsamt. Kan alltid ersättas av vinsyra, som inte har oxalsyrans nackdelar.

Saltsyra HCl används i utspädd form; 1 del syra till 1–10 delar vatten. Förvaras i glasflaska. Får inte hållas ut i hushållsavlopp om syran inte först har neutraliserats med ex. kalk eller kalcit. Saltsyra får inte förvaras i öppna kärl eller kärl av plast eftersom syran övergår i gasform. Gasen påverkar allt i sin omgivning; metaller oxiderar, trä svartnar osv. Även elektriska ledningar i väggarna påverkas! Användningsområdet är borttagning av kalcit, men det finns mer ofarliga syror som oftast kan ersätta saltsyran! Frätande. Använd skyddsglasögon och handskar!

Vinsyra förtjänar ett större utrymme i amatöргеologens utrustning, då denna kemikalie är relativt ofarlig att handskas med. Används till att lösa upp kalcit på nästan alla mineral som tål syror, men främst på sådana som inte tål starkare syror. Kan alltid ersätta och är trevligare att arbeta med än ättiksyra.

Nybörjarhörnan, forts.

Vi avslutar nybörjarhörnan denna gång med några gamla välkända och lättillgängliga fyndplatser runt Ludvika-Smedjebacken. Jag brukar ta ett varv runt dessa platser minst en gång per år eftersom de ligger ganska nära varandra, blir en trevligt utflykt och man brukar alltid hitta någonting.

Stollberget som ligger mellan Ludvika och Smedjebacken (skyltat från riksvägen) är en utomordentligt vacker och spännande plats som dessutom är väldigt lättillgänglig och ingår i Ekomuseum Bergslagen. Under sommaren ordnas guidade visningar av stollgången, det finns ett utkikstorn där man kan se långt över bergslagens skogar och blicka ner i de djupa och svarta gruvhålen. Här kan man ganska lätt hitta kristaller av Arsenikkis, sittande i magnetkis. Kristallerna finns i hela området medan många brukar leta och knacka i området runt parkeringsplatsen som finns intill berget.

Schisshyttan, Ligger 4 kilometer rakt norr om Stollberget. Här finns rikligt med vacker Gedrit, det går att plocka så mycket man orkar bära om man vill. Platsen ligger ca 800 meter öster om Skisshyttans Herrgård om man följer vägen tills det finns en liten avfartsväg norrut med en vägbom en liten bit in. Parkera vid bommen, gå förbi bommen och uppe på skogsbrynet, hygget på vänster sida är i stort sett alla block i terrängen Gedrit i Leptit.

Blåkullberget, en gammal klassisk fyndplats för Bergkristaller. I dag är det dock svårt att hitta fina hela stuffer medan lösa kristaller ganska lätt hittas fortfarande genom att gräva och kratta i marken. Med tur och hårt arbete så vet man inte vad som kan dyka upp. För att hitta hit, kör vägen från Smedjebacken upp mot Säter. Sväng av österut mot Matsbo, kör genom Matsbo vidare mot Spjutsbo (nordost). I Spjutsbo sväng av söderut genom en liten gård och ner på den lilla skogsbilvägen mot Blåkullberget. Man kommer fram till en liten vändplats där man kan parkera, gå sedan stigen söderut och efter en bit finns en mindre stig upp mot fyndplatsen. På min terrängkarta / gröna karta är fyndplatsen ungefär mellan bokstaven k i namnet Blåkullberget och Stora Blåkulljärnen som bägge är utmärkta på kartan

Det finns flera fyndorter i närheten såsom **Gräsberg** med bergkristaller, **Dammsbergsgruvan** alldeles intill (norr om) Stollberget, Serpentin i **Torrbo** utanför Smedjebacken m.fl men det finns inte plats att beskriva dessa här. Besök gärna föreningens möten så plockar vi fram mer information åt dig och visar hur man hittar dit.

När man ändå är i området rekommenderas även ett besök i **Flogbergets turistgruva** med guidade visningar under sommaren. Även denna ligger mellan Ludvika och Smedjebacken och är skyltat från riksvägen.

Förtroendevalda för BGS 2011

Ordf	Ingvar Sahlander	Ryggen 770 791 96 Falun	023-371 18
Vice ordf	Frank Söderström	Mårdshyttan 491 713 94 Nora	0581-511 15
Kassör	Franz Vyskytensky	Pl 574, Herrhagen 714 33 Kopparberg	0580- 101 16
Sekreterare	Per Wretling		070-2087050
Ledamot	Roland Snarf	Prosgårdarna 33 790 20 Sågmyra	023-595 32
Ledamot	Svein Haugen	Sprängarvägen 3B 714 24 Kopparberg	
Ledamot	Tom Hoel	Gruvfogdegatan 14 714 30 Kopparberg	
Revisor	Elsie-Marie Lundberg	Gruvskogsvägen 18 772 30 Grängesberg	0240-212 86
Revisor	Ingrid Eklöv	Tallvägen 13 714 72 Ställdalen	0580-205 13
Redaktör	Per Wretling		070-2087050

Årsmötet som gick av stapeln den 20 februari 2011 besöktes av 11 medlemmar. Protokoll, verksamhetsberättelse och resultaträkning finns tillgängligt i klubblokalen.

Vi städar i medlemslistan med jämna mellanrum avseende ogiltiga adresser o.dyl. Kontakta sekreteraren eller någon i styrelsen om du saknar medlemsutskicket eller har ny adress.

Medlemsavgiften för enskild och familj är 100:-. Ungdomar upp till 18 år gratis. Betala i tid så att du inte missar något utskick.

Besök föreningens hemsida för senaste nytt och eventuella ändringar i programmet.

Postadress: Logebacken 3, 714 35 Kopparberg

Hemsida: www.geonord.se/org/BGS

Bankgiro: 261-3875

E-post: bgs@geonord.org

Trevlig sommar önskar styrelsen!